

Za gospodarje

Maribor, dne 17. aprila 1935.

Proti uvozu banaških vin.

(Piše kmet iz Svečine.)

Glede konkurence ali uvoza banaškega vina, posebno v Maribor, ki prihaja kakor pogubonosna poplava v naše mesto, kjer se je konsumiralo poprej vino vičinoma iz vinogradov bližnje in daljše okolice, je treba globokeje pogledati vse zlo, ki ga utegne ta konkurenca našim vinogradnikom napraviti. Da je prišlo do tako velikega uvoza tega cenejšega, a slabega vina, bodi mimogrede povedano, da temu ni kriv samo mali lanski pridelek, vsled česar so našemu domačemu vinu cene nekoliko poskočile, ampak tudi prevelika davčna obremenitev gostilničarjev posebno s pridobninskim davkom, radi česar so iskali le ti pri banačanu več zaslužka, da zmorejo večkratna zvišana davčna bremena.

Da pa okoliški vinogradniki ne morejo mirno gledati to in so njih tožbe opraviljene, je razumljivo v sledečem:

Pred 30—40 leti smo z velikimi žrtvami in krvavimi žulji obnovili naše gorice. Pri obnovi je bilo treba pri rigolanju večinoma jeklenega krampa, v nekaterih krajih tudi smodnika in železnih pesti, da smo lomili trdi, kamenito-lapornati svet, kjer zamore uspevati edinele vinska trta in je vsaka druga kultura nemogoča.

Prispevala je k tej obnovi takrat tudi država z brezobrestnimi posojili vinogradnikom, s cenejšim in celo brezplačnim trsjem ubožnim vinogradnikom, da reši njih obstanek na lastni grudi. A ta naš obstanek, za katerega smo se toliko trudili in žrtvovali, ogroža sedaj banačan, ki raste večinoma na rodovitnih poljanah, ki so prav dobro prikladne za vse druge kulture, kjer bi rasla tudi najlepša pšenica.

Pri nas velja načelo: kjer se da orati, ne sme nobena trta rasti! Obstoji celo naredba, da, kdor želi na novo zasaditi

vinograd, mora ta svet ogledati poprej posebna komisija, če je ta zemlja res za vinsko gorico prikladna. Če je bolj prikladna za drugo kulturo, se posestniku lahko tudi nasad trte zabrani. Pravično bi pač bilo, da bi se uvedla in izvajala ta uredba tudi v ravninskih legah banaških krajev.

Pri nas v Slovenskih goricah smo že večinoma omejili vinograde na oni svet, ki za druge rastline ni. Če še tam propade vinogradništvo, bo uničena obstanica tisočih družin vinogradnikov in viničarjev. Teh slednjih vinogradnik ne bo rabil več, bodo padli kot brezposelni za vzdrževanje v breme državi, ker jih vinogradnik ne bo imel več s čim vzdrževati. Znameniti hribčki naših Slovenskih goric se bodo spremenili v ničvredne šume.

Sili v ospredje vprašanje: Ali res moramo propasti mi na lastni grudi za to, da živijo oni tam v banaških poljanah v bolj rodovitnem svetu tem boljše?! — Upamo in zanašamo se na naše oblasti, da bodo uvidele nujno potrebo, da najdejo način, kako zaježiti za domače vinogradništvo pogubonosni dotok banaških vin v naše kraje. Vsem onim slojem pa, katerim nekoliko višja cena naših domačih vin ne dopušča, da bi si ga privoščili, pa priporočamo ono pijačo, katero uživamo tudi mi kmetje celo leto, in to je naš jabolčnik. Pri tej zdravi pijači delamo ne samo 8 ur, ampak 16 ur na dan, od zore do mraka, in smo pri tem čvrsti in zdravi.

Vino nam je gosposka praznična pijača, katero moramo prodati, da dobimo potreben denar za gospodarstvo in davke. Mnogo najlepšega sadja, ker se ga ni dalo prodati, se je lani moralo predelati v dober jabolčnik, kateri je po svoji vsebini dostikrat mnogo boljši in tudi okusnejši kot marsikatero banaško vino. Pa še tudi mnogo cenejši, saj se ga toči po največ 3—4 Din za liter v go-

stilah. Pri tem bo ostal denar v domačem kraju, dočim gre potrošen denar za banaško vino v druge kraje, odkoder ga ni več nazaj.

*

Zadruga in kmečka zaščita.

V mesecu februarju (2. februarja 1935) je izšla nova uredba o zaščiti kmeta, v kateri so bili izvzeti kmečki dolgovi pri kmetijskih zadrugah. Ker ni bilo v besedilu uredbe potrebne jasnosti, je izdal minister za kmetijstvo pravilnik, ki v njem opredeljuje pojem kmetijske zadruge ter tudi razpravlja o odplačilnih načrtih za kmečke dolgove. Kmetijske zadruge so gospodarske zadruge vseh vrst, ki so osnovane ter delujejo po obstoječih zakonih o zadrugah, ki imajo kmete za svoje člane in ki so včlanjene v kakšni zvezi, članici Glavne zadrugne zveze v Jugoslaviji, odnosno v banovinski zadrugi za kmetijski kredit, članici Državne zveze zadrug za kmetijski kredit. V Sloveniji so torej izvzeti iz zaščite vsi kmečki dolgovi pri naših hranilnicah in posojilnicah, ki so članice Zadrugne zveze in Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani. Kar se tiče izterjanja dolgov, minister za kmetijstvo v tem pravilniku določa, da ne smejo zadruge kar naenkrat zahtevati izplačilo dolžne vsote, — temveč se morajo za svoje terjatve iz dobe pred 20. aprilom 1932 držati plačevalnih načrtov, ki jih bodo njim predpisale njihove zveze in ki jih je treba predložiti do 5. maja ministrstvu za kmetijstvo v odobrenje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašalec! Žal nam je, da ne moremo vsem številnim vpraševalcem spróti odgovoriti, ker je toliko vprašanj! Zato se ne vež no na čas, v katerem bo odgovor objavljen. Aktov in originalnih potrdil nam ni treba pošiljati, ampak le vsebino.

H. S. v Sl. Kupil sem travnik, sedaj pa ne dobim denarja iz posojilnice. Kaj naj napravim? — V obrokih boste odplačevali, če bo prodajalec s tem zadovoljen. Upanje, da se bo denar v posojilnicah zopet dobil, obstoja.

S. v S. Imam hčerko, staro 12 let, ali bo lahko šla v meščansko šolo? — Lahko. Pišite samo na naslov: Ravnateljstvo dekliske meščanske šole — Mariboru, zavod šolskih sester.

J. J. v B. Kje bi dobil Sackov plug ceneje? — Morče imo kdo katerega prodati. Vidite, to je prilika za mali inserat, ki vas stane 10 Din, pa boste gotovo dobili ponudb dovolj. Take stvari posredujemo le po inseratih.

J. P. v B. Moje ime v šoli samovoljno izpreminjajo. Ali smejo? — Imamo zakon o imenih, ki predpisuje, da se imena, ki niso našega domačega izvora, pišejo po naše. Recimo: Müller se v bodoče piše Miler. V vašem slučaju pa tega ni in učiteljstvo ne sme izpreminjati vašega imena, ki se mora glasiti po vašem kratnem listu.

M. P. v K. V mozem za naš kraj nimamo pismonoša, v drugih krajih pa je. Kam se naj pritožim? — Na poštno ravnateljstvo v Ljubljano naj pošlje občinski urad zahtevo, da se nastavi pismonoša. Imate prav, da smo v Sloveniji padli, kar se tiče poštних razmer, za 50 let nazaj. Imamo v upravi pritožbe, da dobijo ljudje pošto iz Maribora v kraj, ki je komaj 30 km od Maribora, šele po 7—10 dnevih.

I. Š. v V. Moj gospodar me izredno izkorišča, kam se naj pritožim? — Ako ne drži pogodbe, ki sta jo napravila, imate sodno pot, ako sta se za vas preslabo pogodila, skušajte to izpremeniti. Premislite, kdo bi imel vpliv na njega, pa ga prosite, da posreduje med vama!

J. J. v Š. Že več desetletij stanujem v istem stanovanju, ali sem zaščiten, ali mi lahko lastnik stanovanje odpove? — Zakon o stanovanjski zaščiti ni več v veljavi, zato se ne boste mogli braniti, ako vam lastnik pravilno odpove.

I. Z. J. Imam posojilo, pa mi oni, kmi je posodil, računa od 1930 Din mesečno po 30 Din. Ali ni to preveč? — To je oderuštvo! Ti obresti znašajo potem letno 360 Din ali 36%. Tu imamo že pojav ljudskega izkoriščanja, ko se oblast ne briga, da bi v redu poslovali naši mali denarni zavodi. Je sicer zakon o obrestih, se ne sme več zahtevati kot 3% na leto, toda zahtevati sme ves kapital nazaj! Svetujemo vam, da ostanete obresti

dolžni, naj vas toži, da pride ta izkoriščevalni slučaj pred sodišče!

I. K. v T. Imam potrčila, da sem plačal sreške tvrdki Jumbuluvič, ali kaj dobim? — Tvrdka Jumbuluvič je šla v konkurz. Kdaj in koliko boste dobili, je žalibog enako ničli o sv. Nikoli.

S. T. v I. Imam posejilo od leta 1927. Ali sem zaščiten? — Ste zaščiteni. Vse podrobnosti dobite v knjižici o zaščiti kmeta. Izprememba je le v tem, da: 1. do septembra niste obvezani ničesar plačati, 2. da bo za zadruga izšel zopet nov pravilnik, ki ga pa še ni.

A. G. J. Ko sem okno barval, se mi je šipa zamazala. Kako se šipa umiva? — Nobena barva se šip ne prime tako, da bi jih s toplo vodo in lugom ne mogli odstraniti.

B. H. v I. Želim k železnici, kje naj vložim prošnjo? — Oglasite se na bližnji železniški postaji, če boste izvedeli za kako prazno mesto, tedaj prosite s priporočilom domače postaje.

J. K. v N. Ali poznate zavarovalnico Socijalno v Zagrebu? — Ne poznamo. Poznamo in priporočamo pa Karitas, ki je solidna tudi za zavarovanje dote.

A. N. v Sv. M. Nova velika občina je nam vzela pravico dohodkov iz lova in dala dohodek v proračun. — Zoper postopanje občine se boste sedaj težje pritožili, ker je bilo treba ob času, ko je bil proračun občine dan na javno razpolaganje, protestirati in povzročiti sklep v občinski seji, da ostane kot je bilo. Pazite v bodoče, kdaj bo proračun razgrnjen, pojdite ga prečitat ter zahtevajte, da se po vaši zahtevi popravi!

G. M. v S. Ali lahko zahtevam povisek dote, čeprav sem že svoj del dobil in izjavil, da sem s tem že izplačan? — V vašem slučaju vam to nič ne pomaga, ker je testament vašega pokojnega brata pravičen. Ako bi testamenta in ženitne pogodbe ne bilo, bi vi dobili svoj del kot brat po bratu, tako pa je vse zastoj.

M. V. v Sv. J. Staro vlogo pri enem zavodu sem dal prenesti v drug zavod. Ali je sedaj tukaj nova vloga? — Nova vloga se smatra, če ste na novo denar vložili, ne pa če ste drugo knjižico dobili. Tudi ta druga posojilnica ni prejele nobenega denarja, ampak le prepis. Če vam je rekla, da bo izplačala, pač ni računala, da bo ta denarna zadrega pri

nas tako dolgo trajala, ko so vendar drugod znali take gospodarske neprilike v nekaj mesecih urediti.

H. K. v T. Imam učenca, ali lahko obrt odjavim? — Seveda lahko. Zaradi učenca, če tudi imate učno pogodbo, niste dolžni imeti obrti! Prav pa je, ako poskrbite, da ga drug mojster vzame v uk!

Isti: Ko je mati umrla, smo bili mladoletni. Cenitev pa ni bila v redu. Ali lahko sodaj zahtevamo ponovno cenitev? — Oglasite se na sodišču, ki je vam kot mladoletnim bilo varuh. Tam boste najprej videli zapisnik cenitve ter izvedeli, če še lahko zahtevate ponovno cenitev, kar je odvisno od zapisnika in vsebine, ki je mi ne poznamo.

Vojaške zadeve.

Inženjska podoficirska šola v Mariboru. — Š. M., Jurklošter. — 18 let star sin s 4 razredi meščanskih šol želi vstopiti v inž. podoficirsko šolo. Kakor napravi prošnjo in katere dokumente priloži? — Podoficirska šola ima rang nižje strokovne vojnne šole in njen kurs traja dve leti in pol, in sicer 6 mesecev v trupi in 2 leti v šoli. Sprejmejo se v šolo le kandidati, ki ustrezajo tem-le pogojem: da je jugoslovanski državljan; da ni mlajši od 18 in niti starejši od 21 let; da je končal osnovno šolo; da ni kaznovan; da ima dovoljenje staršev; da je samskega stanu in da je popolnoma zdrav. Kandidati, ki stanujejo v Mariboru, pošljejo prošnjo neposredno komandi inž. podoficirske šole v Mariboru, vsi drugi pa komandantu onega vojnega okruha, na čigar teritoriju prebivajo. Prošnja se glasi: Komandantu inž. podoficirske šole »Kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja« v Mariboru. (5 Din kolek.) Na podlagi konkursa Inženjske Podoficirske šole št. 1033 od 10. marca 1935. leta prosim, da se sprejemem za gojenca dodeljene Vam šole, ker izpolnjujem vse pogoje iz konkursa. Obvezujem se in pristanem na vse pogoje, predpisane v Uredbi o Inženjski Podoficirski šoli tudi v tem slučaju, ako se pozneje pogoji izpremene. Prošnji prilagam po konkursu: 1. Domovinski list (20 Din kolek). 2. Krstni list (10 Din kolek). 3. Šolska izpričevala (napisati kakšna). 4. Nравstveno spričevalo (20 Din kolek). 5. Pismeno dovoljenje staršev (30 Din

Kolek). 6. Slovenski list (20 Din kolek). Datum. Ime in priimek, poklic, točen naslov: občina, srez, vojni okrug).

Razna obvestila.

Vse kmečke ljudi, posebno pa kmečko mladino in vse, ki se zanimajo za kmečka stanovska vprašanja, vabimo, da po dopisnici zahtevajo brezplačno prvo letošnje številko lista »Brazda«. Ta list izdajajo kmečki ljudje, absolventi in absolventke kmetijskih in gospodinjstkih šol, in ga tudi pišejo le kmečki ljudje. Izhaja mesečno in stane letno 20 Din. Kaj list obravnava in kaj hoče, boste pa najlažje zvedeli, če pišete po prvo letošnje številko, ki je imamo še nekaj v zalogi in jo radi vsakemu pošljemo zaastonj. Komur bo dopadla in jo bo naročil, mu bomo poslali takoj tudi vse nadaljne številke, v kolikor ne bodo pošle. Tudi prve številke utegne zmanjkati, za to pišite takoj ponjo na naslov: Uprava »Brazde«, Ljubljana, Tyrševa 29 I.

Laško. Po trgovinah je zmanjkalo živinske (rdeče) soli. Za uspešno živinorejo je nujno potrebna sol, vendar pa je drobna bela sol predraga, da bi jo mogel kmet kupovati za živino, ko dostikrat ni denarja, da bi se kupila sol za ljudi. Za kmete so to žalostni časi, da si ne more kupiti celo vrečo (50 kg) soli, ampak jo kupuje po kilogramih. Po dve uri in več daleč prihajajo kmečke ženske v mesto, prodajati jajca, da dobijo vsaj za kakšno kilo soli. Prosimo upravo državnih monopolov, da ukrene, da bo na razpolago po trgovinah tudi sol cenejše vrste, predvsem rdeča, ki se rabi za našo živino.

Marijagradec pri Laškem. Občinski odbor je imel v nedeljo dne 31. marca proračunsko sejo. Stroški so predvideni na Din 143.482, na isto svoto tudi dohodki. Davka se se znižala od 130%, kakor smo jih imeli lansko leto, na 100% na neposredne davke. Tudi taksa na sadje-vec iznosu 50 Din od hektolitra je izpadla iz novega proračuna. Seje so se udeležili tudi vsi gostilničarji ter so pri občinskem odboru dosegli razna znižanja davščin. Ako bo proračun banska uprava v celoti potrdila, bo občina v bodočem letu lahko več občinskih potov popravila, ker pridejo zraven še prispevki iz bednostnega fonda. Vprašanje je

seveda tudi, v kakšni meri bodo davkoplačevalci v stanju dati in doklade plačevati. V tem oziru se vidi čezdalej večji zastoj in težave. Cene živini se pa kljub raznim obljubam še niso nič dvignile in popravile, ampak so pri svinjah še celo padle. Mladi prašički za pleme so bili lansko leto še po 125 Din, letos so cene padle, da se prodajo komaj po 70 do 90 Din komad. Dokler se cene ne popravijo, bo kmet vedno revež.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 13. aprila so pripeljali 85 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 8—10, slanina 10—11. Kmetje so pripeljali 8 vozov sena po 40—48, 4 otave po 45—48, 4 slame po 25—26, 24 vozov krompirja 0.50—1.75, 69 vreč čebule 1.50—2, česen 8—10, kisló zelje 3, repa 1.50—2, karfijola 6—14, hren 5—6, glavната solata komad 1.50—2, endivija 1 kg 60, radič 1 kg 12 Din. Jabolke 6—8, suhe slive 7—11, celi orehi 6—7, luščeni 24. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice po 1.50, 6 rži 1.25, 16 ječmena 1.25, 18 koruze 1—1.25, 18 ovsá 0.75, 8 prosa 1.50, 7 ajde 1, 3 ajdovega pšena 2.50—3, 14 fižola 1.50—2. Smetana 8—10, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24, čajno 28—30, jajca 0.40—0.50. Prinesli so 414 28—30, jajca 0.40—0.50. Prinesli so 560 kokoši po 18—30, 780 piščancev 30—55, 13 gosí 35, 26 puranov 30—65, 15 rac 18—20, 23 kozličkov 30—60 Din.

Mariborski živinjski sejem 9. 4. 1935. Prignanih je bilo 16 konjev, 15 bikov, 126 volov, 393 krav in 16 telet, skupaj 566 komadov. Povprečne cene so bile: debeli volí 1 kg žive teže od 2.75 do 3.50 Din, poldebéli volí 2 do 2.25, plemenski volí 2.50 do 3.50, biki za klanje 2.50 do 3.60, klavne krave debele 2.25 do 3, plemenske krave 2 do 2.25, krave za klobasarje 1.25 do 1.50, molzne krave 2.25 do 2.50, breje krave 2.25 do 2.50, mlada živina 3 do 4, teleta 3.50 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 251 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, telic in krav 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—12 Din, telečje meso II. vrste 5—7 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.